



Přídolí

Kraj: Jihočeský

Správní obvod: Český Krumlov

Nadmořská výška: 670 m n. m.

Počet obyvatel: 689

Adresa URL: www.pridoli.cz/

Okres: Český Krumlov

GPS souřadnice: 48.781808N, 14.352193E

První pís. zmínka: 1220 (804 let)

PSČ: 381 01

Historie obce Přídolí

V dochovaných písemných dokladech je uvedeno, že již v IX. století našeho letopočtu vedla do zdejšího kraje tzv. Linecká obchodní cesta, přes obec Zátoň, Velešín a sídla tehdejšího slovanského kmene do Doudleb. Jak z naší národní historie je známo, v X. století opanovali území Doudlebů Slavníkovci a po jejich vyvraždění připadlo toto do majetku Přemyslovců. V dalším historickém dokladu se uvádí, že český kníže Břetislav, již koncem XI. stol. daroval sousední ves Zátoň s kostelem, klášteru Benediktinů v Ostrově v Davli. Podobná zpráva je z roku 1143, podle níž daroval opět český kníže Vladislav ves Svěráz a dalších sedmnáct vsí, premonstránskému kostelu Strahovskému. Je možno předpokládat, že i ves Přídolí /latinsky Predol/ existovala již v tomto období, avšak první známý, dochovaný doklad, se datuje z roku 1220. Jedná se o kupní smlouvu, kdy Vítek z Prčice kupuje ves Kojetín a jako svědek je uváděn farář Bohuslav Vitus de Predol. V dalším dokladu se uvádí, že ves Predol /Přídolí/ patří Vítkovi, nobili viro z Čech /rok 1231/ a téhož roku bylo určeno Přídolí za ležení pasovských vojsk. V té době stával na vrchu Strážném dřevěný hrádek, ku strážným účelům. Ten byl majetkem Vítkovců, jejichž jedna větev, mající ve znaku šípkovou pětilistou růži v barvě zelené, si v polovině XIII. stol. rovněž založila hrad v Grumbenove /Český Krumlov/. Rovněž roku 1231 se Přídolí stává důležitou obchodní stanicí a je zde založen i solný sklad. Dle zápisu z farní pamětní knihy byla r. 1259 přídolská fara s kostelem a pozemky, darována nově založenému klášteru Vyšebrodskému, v jehož držení zůstává až do roku 1848.

* Středověk

Roku 1302 však vymřela větev Vítkovců pětilisté růže v barvě zelené a vládu nad Krumlovským panstvím získala dědictvím jiná rodová větev Vítkovců, dosud sídlící na hradě Rožmberku. Podle hradu je tato větev zvána Rožmberky. Jejich rodovým znakem byla opět šípková pětilistá růže, avšak v barvě červené. Tito pak opustili Rožmberk a za své hlavní sídlo si zvolili Krumlovský hrad. Roku 1336 bylo Přídolí povýšeno na městys s rychtářským právem a erbem sv. Vavřince ve zlatém štítě. Zároveň město Krumlov povolilo přídolským děláním sladu a prodej piva v některých částech města a okolí. Původní pivovar stál na pozemkové parc. č. 17, na návsi v Přídolí. Zápisem ze dne 28.9.1418 udělil Oldřich z Rožmberka česky psanou listinou, Přídolí, včetně farně příslušejícím vesnicím, osvobození od odúmrti. V té době bylo Přídolí na vrcholu svého rozkvětu. V následujícím období opravné hnutí náboženské mělo zvláště mocnou odezvu v jižních Čechách, což bylo přirozené, neboť jižní Čechy byly rodištěm Jana Husa i Jana Žižky. Souvisela s tím především nespokojenost s dosavadním společenským řádem, ale prostřednictvím dosazování německých duchovních se stále zvyšovala kolonizace německého obyvatelstva, z rakouského a bavorského území, do



naší české země. Proto již v roce 1420 došlo i v našem kraji k husitským bojovým bouřím. V měsíci květnu byl částečně vypálen a pobořen klášter Zlatokorunský, Kájovský kostel a Přídolí. Dle zápisu kronikářů se tak stalo v neděli dne 26. května, o osmé hodině večerní, kdy oddíl husitských bojovníků se vracel od Vyššího Brodu. Údajně měl tento oddíl vést Chval z Machovic. Vzhledem k tomu, že přídolští občané byli po vzoru svého pána Oldřicha z Rožmberka zapřísáhlými odpůrci husitů, došlo údajně k celkovému zpusťování městečka Přídolí do takové míry, že již nikdy se z toho nevzpamatovalo. Souběžně s tím byl zbořen i hrádek na Strážném vrchu a částečně ohrazení městečka, které bylo před tím budováno. V církevní kronice se uvádí, že téhož roku píše Třeboňský půkrabí, že kostel Přídolský je pustý a lidé žádají, aby jim byl dán kněz. Další důležitý záznam je z roku 1457, kdy bylo městečku Přídolí povoleno právo tržní a na návsi v Přídolí postaven dřevěný pranýř. Na témže místě byl pak v roce 1592 postaven žulový pranýř, který tam stojí dosud.

* Třicetiletá válka

Neblahé události počátku třicetileté války a jejího celkového průběhu, poznamenaly i celkový život obce Přídolí. V pobělohorském období, v roce 1622, dostal rakouský rod Eggenbergů darem od Habsburků i Krumlovské panství včetně Přídolí a dalších vesnic. Vzhledem k tomu, že nový majitel panství zahájil v Českém Krumlově a jeho okolí dolování stříbra, byly, jako horníci, přistěhovány další německé rodiny, například až z jižních Tyrol, Bavorska a podobně. V té době sehrál svojí důležitou, vlasteneckou úlohu, českokrumlovský prelát Jiří Bílek z Bílenberka. Tento muž neohroženě hájil české zájmy jak v samotném Krumlově, tak i v okolí. K obci Přídolí patřila značná část prelátských pozemků, včetně dvora Drahoslaviče, kam dle kronikářského zápisu Jiří Bílek často zajížděl. V tomto období trpěl celý kraj nájezdy švédských vojsk, které v celém okolí loupilo, takže i město Český Krumlov muselo zaplatit výpalné. Při jednom z posledních nájezdů těchto žoldnéřů zachránila Přídolí hustá mlha, takže vojska zůstala stát na vrchu /za dnešní školou/ a vrátila se zpět. Na památku tam byla postavena kaplička, která tam dosud stojí. K této události došlo v roce 1648. Dle archivních záznamů, udělila 20. června 1650 svojí listinou, Anna Marie z Eggengerga, povolení konání dvou výročních trhů, o sv. Vavřinci a sv. Jiří, v obci Přídolí, která měla v té době asi 500 obyvatel. K témuž datu, potvrzuje Marie z Eggenbergu právo městyse pro Přídolí. V období let 1634, 1640, 1673 až 1682, bylo Přídolí, včetně přináležejících farních vsí, několikrát postiženo morovou nákazou. Z velké části byly postiženy i vesnice Malčice, Mírkovice, Chabičovice a Zahrádka. Pro zemřelé byl zřízen zvláštní hřbitov, v místech nynějšího vodojemu, který je označen železným křížkem. Roku 1653 byl vykraden kostel a od roku 1666 spravují faru cisterciáckí řeholníci z Vyššího Brodu. Po smrti Marie Ernestiny Schwarzenbergové, rozené Eggenbergové přechází dědictvím Krumlovské panství do majetku knížecí rodiny Schwarzenbergů /roku 1719/. Organizace obecní správy se v této době v ničem nelišila od obecní správy ostatních městeček, bývalého knížecího panství. V čele stál rychtář s několika konšely. Stará přídolská rychta byla značně rozsáhlá a sestávala kromě Přídolí, z Chabičovic, Svachovy Lhotky, Zahrádky, Malčic, Oseku, Lověšic, Lověšického Rovného, Dubové, Spolí a Machovic. Teprve v roce 1719 se utvořila nová rychta ve Spolí a k ní patřily všechny jmenované vesnice kromě Chabičovic, Zahrádek, Malčic a Oseku, které zůstaly u rychty přídolské. V roce 1749 vyhořela celá půlka Přídolí, z toho osm selských stavení. Za zmínku také stojí skutečnost, že v době od 22.12.1799 do 6.2.1800, bylo v Přídolí ubytováno Suvorovo vojsko. Rovněž na zpáteční cestě z Rakouska prošlo Přídolím, ale již zde netábořilo. Roku 1819 zničil další požár



asi kolem třiceti domů. Kronikář 2. pamětní knihy z r. 1836 píše, že Přídolí mělo roku 1844 celkem 55 starých domů, velmi zašlých a po posledním požáru jen nouzově postavených. Ve významném roce 1848, kdy došlo ku zrušení poddanství, stál v čele obce starosta a dva radní. Obecní výbor měl nejdříve šest členů a v pozdějších letech se jejich počet pohyboval od dvanácti do patnácti členů. Dle záznamu z církevní kroniky dne 25. května 1857, řádl v Přídolí třetí veliký požár, který za dobu od osmé hodiny ranní, do čtvrté hodiny odpolední zničil opět celou obec i faru. Jen díky zásahu jistého Wágnera, byl jedině kostel zachráněn. Celkem vyhořelo třicet domů, tři osoby uhořely a dalších osm popálených zemřelo během několika dnů. Požár vznikl u lesního adjunkta Ferariho, č.p. 42 z udírny. Další požár je zaznamenán z roku 1863, kdy vyhořelo osm domů. V roce 1870 došlo k velké přestavbě kostela, jelikož byl ve velmi zchátralém a nevhledném stavu. Z původní stavby zůstalo jen zdivo presbytáře s holou klenbou a klenba ve věži. Okna byla nahrazena novými, širšími a vyššími. Kostelní věž o dvou ústupcích byla při restauraci objektu o patro zvýšena a pokryta osmibokou jehlancovou střechou. O pouti, dne 15.8.1870 na sv. Vavřince, byla sloužena opětně mše, v roce 1873 byl zavěšen nový zvon "Vavřinec" vážící 372 kg a 11. února téhož roku v 16.00 hod. vyzváněl poprvé. V roce 1887 byla věžní střecha poškozena bleskem a proto byl namontován bleskosvod. V roce 1893 byl v obci zřízen sbor dobrovolných hasičů. Stálá a v pamětních spisech se opakující bolest obce byl vodovod. Proto v roce 1894 byl položen nový řad v dřevěných troubach, který vyústil do nádrže na návsi. V roce 1900 byla postavena na návsi nová školní budova, v přízemí této budovy byla umístěna požární zbrojnice. V té době byla též provedena oprava zdi kolem kostela, která se v důsledku jejího špatného stavu zbourila. V témže roce, na přelomu století, řádl v okolí Přídolí časté požáry. V osadě Zahrádka hořelo stavení u Putschöglů a Hajných. Dne 29. května 1902 vypukl v Přídolí požár, při kterém hořelo osmnáct domů. Bez pomoci hasičského sboru z Přídolí a z Českého Krumlova, by nebylo možno zabránit dalšímu rozšíření požáru, neboť všechny střechy měly doškovou krytinu. V roce 1904 byla zahájena výstavba okresní silnice z Českého Krumlova do Kaplice přes Přídolí, čímž došlo k lepšímu spojení s okresním městem. V témže roce byl založen současně užívaný nový hřbitov a zrušeno pohřbívání kolem kostela. Pohřbívání na novém hřbitově bylo započato dne 24. září 1905 a prvním pohřbeným byl Gottfried Wolf, rodák hodenický. Druhým pohřbeným byl občan slovenské národnosti, nosič skla, který se oběsil v lese. V roce 1911 byla zahájena výstavba vodojemu a položení nového vodovodního řadu. Stavba byla dokončena v roce 1914 nákladem jedenácti tisíc korun. V těchto letech dochází ku stálým politickým střetům mezi německým a českým obyvatelstvem. Politický vliv Pošumavské jednoty napomáhal k uplatnění oprávněných nároků na české vyučování ve školách. Jednalo se hlavně o již dříve postavenou českou školu ve Věžovaté Pláni, nově postavenou školu v Malčicích a Mírkovicích. V souvislosti s tím došlo například k násilnému vystěhování Čecha Josefa Hanzlíka, z usedlosti v Oseku č.p. 21 a předání obce Mírkovice k Černické faře.

* 1. světová válka

Počátek I. světové války, uvítalo německé obyvatelstvo s nadšením. Jak uvádí sám tehdejší přídolský kronikář Hossinger, že po prohraných bitvách v Srbsku, Galicii a u Přemyslu nadšení značně upadlo, neboť všichni zbraně schopní lidé museli narukovat. Dále byly prováděny stálé реквизиce potravin pro armádu a městské obyvatelstvo. Dne 28.2.1917 byla provedena demontáž zvonů z kostelní věže v Přídolí a jejich odvezení do židovské válečné továrny v Budapešti. Veliký zvon, vážící 1239 kg z roku 1522 byl i po nejširších intervencích ve věži rozbit a odvezen. Zůstal jen mešní zvon vážící 432kg a úmrličí zvonek /205kg/. V květnu 1915 Itálie vystoupila z trojdohody a naproti tomu se rovněž Bulharsko



přidalo ke spojencům Ruska, Francie a Anglie. Dne 21.1.1916 zemřel císař František Josef I. a na jeho místo nastoupil regent Karel I.. Vzhledem k narůstajícímu nedostatku potravin, byla dělána různá, málo platná opatření, jako byl výdej potravin pouze v pondělí, středu a v pátek. Rovněž byl poprvé zaveden takzvaný letní čas, posunutí času o jednu hodinu vpřed. V pamětní knize tohoto válečného období je rovněž porovnáván velký růst cen potravin, i větší denní potřeby. V průběhu roku 1917, se konaly v okresním městě časté demonstrace, pro velmi špatné zásobování obyvatelstva. V říjnových dnech, roku 1918, došlo konečně k úplné kapitulaci a rozpadu Rakousko-Uherské monarchie. Přídolí Němci se hlásili k nově se tvořícímu státečku v našem pohraničí, který se měl nazývat Deutschböhmen a případně měl být začleněn do takzvaného státu Německé Rakousko. Vzhledem k tomu, že dosavadní úředníci německé národnosti, odmítali poslušnost nové Československé vládě, bylo nutné provést i náležitá vojenská bezpečnostní opatření. V pátek dne 29. listopadu 1918 odpoledne byl obsazen Český Krumlov a část okresu, československým vojskem, pěšího pluku č. 91 z Českých Budějovic. V následujících dnech byl s konečnou platností za součinnosti zástupců národní rady, českého četnictva a Sokola, dělán pořádek v celém okrese. V Přídolí byly dne 6. prosince 1918 dělány domovní prohlídky u osob podezřelých z ukrývání zbraní a bývalých příslušníků takzvaného Volkswehru. V únoru a březnu 1919 byly přerazítkovány peněžní bankovky československým státním znakem a takto označeny postupně i všechny úřední tabule a nápisy. Do funkce starosty byl v Přídolí zvolen Wenzel Brabsche. Vzhledem k tomu, že musel narukovat na vojnu, zastupoval jej Lukáš Pecho. V poválečném období se postupně přistěhovaly do Přídolí další české rodiny, jako Kubeček, Velát, Pecho a další. V roce 1921 byl u kostela postaven pomník padlým vojákům v I. světové válce. Postupem dalších let byla uskutečněna i výstavba malých rodinných domků v dolní části Přídolí. Školním rokem 1926 - 1927, byla pro jedenáct českých dětí zřízena ve staré školní budově Přídolí č.p. 2, jedna třída české školy. Prvním učitelem byl pan Šalamoun, dle údaje kronikáře velmi šikovný člověk, který si sám zhotovil rádio /krystalku/ v Přídolí jako první. V roce 1928 byla v obci zahájena rušná stavební činnost a část domů na návsi si vybudovala vodovodní přípojky z obecního vodovodu. Ve volbách do obecního zastupitelstva a senátu národního shromáždění poprvé volí v Přídolí i Češi. Ze stodeseti odevzdaných hlasů bylo dvanáct hlasů českých. V roce 1930 byly odstraněny náhrobní kameny ze starého hřbitova kolem kostela. V tomto roce byla rovněž přemístěna dočasně česká třída z německé školy na usedlost č.p. 49. V roce 1932 byla zahájena výstavba české menšinové školy v Přídolí /dnešní č.p. 90/ a v září roku 1934 zde bylo zahájeno vyučování. V roce 1935 řádí v obci a okolí chřipková epidemie, která si vyžádala dvacet lidských životů. V roce 1937 byla zahájena elektrifikace Přídolí. Skončena byla v roce 1938.

* 2. světová válka

Rok 1938 byl od počátku ve znamení značného šovinistického tlaku Henleinovských příslušníků SDP proti republice a českému obyvatelstvu. V Přídolí měla Sudetoněmecká partaj drtivou většinu svých příslušníků, kteří se horlivě zúčastňovali všech provokačních akcí, které tato strana plánovitě organizovala. Po připojení Rakouska k Hitlerově třetí říši se celková politická situace v celém pohraničí, i v Přídolí, stále zotřovala. Henlein, dle pokynů Hitlerova velení, stále zvyšoval požadavky, nejdříve autonomií, posléze připojení našeho pohraničního území k Německu. Mnichovským diktátem dne 30. září 1938 bylo rozhodnuto o začlenění takzvaného Sudetského území do takzvané Velkoněmecké říše. Toto rozhodnutí uvítali též němečtí občané Přídolí a dne 30. září 1938 zhanobili Československé státní symboly, které položili k pranýři. Učitelský sbor,



včetně řídícího Zimmermana, opustili zdejší českou školu, aby se vyhnuli případné perzekuci ze strany Henleinovců. Přídolí bylo oficiálně obsazeno německým vojskem dne 8. října 1938. Česká škola byla zrušena a v její budově byly umístěny dvě třídy německé školy. Z období okupace není dochováno více písemných zpráv, včetně původní kroniky, která se údajně v roce 1945 ztratila. Je však známo, že počáteční nadšení z připojení k Německu se postupně vytrácelo, neboť dle církevních matričních zápisů bylo evidováno třicetsedm padlých německých osadníků, kteří padli při válečných taženích Hitlerových vojsk. Rovněž po hospodářské stránce došlo k velikému úpadku Přídolí, jak v obdělávání pozemků, tak v celkové údržbě budov, které za toto období značně zchátraly. Dne 8. května 1945 přijela do Českého Krumlova i do Přídolí osvobozenecká vojska 104. pluku, 26. divize US ARMY, pod velením generála Rosse a Paula. Dne 9. května se zde tato vojska ubytovala v místní škole a v takzvaném lágru, v dolní části obce. Dne 11. května 1945 proběhlo v Kamenném Újezdě jednání osvobozeneckých armád, týkající se stanovení demarkační linie v tomto okrese. V červenci téhož roku došlo k výměně amerických vojáků. Dne 15. listopadu 1945 Přídolí americká armáda opustila.

